

Тиждень Поневолених Народів

Прошуміла друга світова війна, в часи якої Сполучені Штати Америки прибрали собі нового спільнотника в постстаті СССР. Советський Союз змушений був боронитися від агресії свого союзника — фашистської Німеччини. Нікто в СССР не сподівався удару з боку Німеччини, бо, ще напередодні наступу німецьких військ, Сталін запевняв з Кремлю про «непорушність союзу між СССР та Німеччиною». І вже на самому початку війни всі тверджали про «ведення війни на чужій території», про «залишний кордон СССР», про «непереможне совєтське військо», все це зразу ж зникло і «генийський вождь світового пролетаріату» по радіо, клаючи зубами об шклянку з водою, в перший раз звернувся до «братів і сестер» Советського Союзу з проханням, «не шкодуючи життя, захищати большевицьку владу». Та «брати і сестри» не виявили охоти захищати своє становище рабів і тому фронт німецьких військ без жодних перешкод покотився в глиб Советського Союзу. Московський комунізм був смертельно загрожений і рятувати його прийшли Сполучені Штати Америки.

Велетенська допомога США, як мілітарна, так теж і економічна, безглузде ставлення Гітлера до населення зайнятих ним територій, який рахував це населення за погані для розвитку Райху, врятували комуністичну імперію від загибелі. А довірливість вільних західних держав, які жодної уяви не мали про лад Советського Союзу, підносить СССР до першорядного партнера в міжнародних відносинах.

І от, коли СССР відчув свою силу, він з 1948 року, ламаючи всі договорні умови, починає поширювати своє імперію на середньоєвропейські держави. США з ролі союзника переходить до опозиції. Починає діяти безнадійна політика здергування, часткових поступок, «мирного співіснування» і наречії американська політика доходить до сучасного стану «холодної війни», де червоний Кремль намагається диктувати вільному світові міжнародні договори на власних умовах. А сталося так тому, що американська політика не відважувалася на політику активного спротиву московському імперіалізму, лишаю-

Шоста технологічна стрічка агломераційної фабрики Ново-Криворізького гірничо-облагачувального комбінату вже видала агломерат. Цим завершено введення в експлуатацію першої черги нового підприємства. Всі виробничі процеси тут максимально механізовано й автоматизовано. («РУ»)

чись лише оборонною проти наступаючого комунізму.

І от настав час зламу цієї тактики і парламент США в 1959 році ухвалює закон 86-90, за яким третій тиждень місяця липня є Тижнем Поневолених Народів. Це був дошкільний удар по найбільшому місці Москви, бо зразу ж большевики гостро зареагували, а разом з ними, як це недивно, акцію протесту підтримали всі росіяни, що розсіяни по всьому світу.

Прикладом такої солідарності є лист московських професорів в Америці до американського уряду, де ці оборонці московського імперіалізму протестують проти «національностової дискримінації», бо від комунізму терпить теж і російський народ. За листом цієї професури виходить так, що всі народи СССР добровільно визнали над собою большевицьку диктатуру і в тій комуністичній неволі «благоденствують і не бажають жодної зміни».

Та парламент Америки не визнав слухання доводів професури і ці захистники московської комуністичної імперії внесли скаргу до Об'єднаних Націй, бо сподіваються там знайти підтримку від представників Червоної Москви та всіх її поплентачів-сателітів. Як реагуватимуть на цю скаргу ОН, покаже майбутнє, а тим часом представники всіх поневолених Москвою народів, що знайшлися на вільній землі Вашингтона, приготувалися гідно відзначити третій Тиждень Поневолених Націй, що цього року припадає на час від неділі 16 липня до суботи 22 липня.

І саме тому ще в четвер 6 липня Український Конгресовий Комітет видає свій комунікат, де закликає активно гтуватися до переведення Тижня Поневолених Націй, чим «прилюдно виявити свої симпатії, підкреслити пошану і маніфестиувати духове єдинання та моральну підтримку цієї вільної країни свободи народам, що поневолені Москвою... Цей Тиждень буде відзначений американськими патріотичними групами та організаціями в цілій країні під патронатом Крайового Комітету Поневолених Націй...» Комунікат далі наводить план проведення цього Тижня і зазначає, що «...закінченням такого відзначування буде спільна постанова-петиція до своїх конгресменів і сенаторів про створення в Конгресі США окремого Постійного Комітету Поневолених Націй, що внесена Флодом, та резолюція Лесінського про поштову марку Тараса Шевченка в серії: «Борців за волю» з проханням підтримати обидва внесення».

М. О.

М. ВИНАР

Про „диктатуру“, „особисті амбіції“ та наші фундаментальні завдання

(ЩОДО ЗАЯВИ ОПОЗИЦІЇ В УНРАДІ З 11. ЧЕРВНЯ Ц. Р.)

Документ, виданий трьома партіями, — УНДО, УСП і СЗСУ, — 11. червня ц. р. під назвою «Інформаційне повідомлення», дає відповідь опозиції на рішення Президії УНРади з 5. червня ц. р., яким пропонується Президентові розв'язати УНРаду в її теперішньому складі та скликати сесію УНРади в новому складі за очевидом. Головні пункти цього «Повідомлення» такі:

1. «Повідомлення» твердить, що повине рішення Президії УНРади більшістю трьох голосів проти двох «неправильне, бо порушенням правил норм відібрано право голосування одній партії (СЗСУ — УСП)».

Це неправда, що «порушені правил норм». Це ж рішення останньої сесії УНРади, щоб СЗСУ мав у Президії УНРади свого представника тільки на протязі двох років, після чого це представництво переходить до іншої партії. Отже Президія УНРади тільки виконала рішення сесії УНРади. Відколи ж то виконання рішення сесії УНРади є «порушенням правил норм?» І хто тут «дезорієнтує» українське громадянство? (Раптом «опозиція» пригадала собі, що існує «українське громадянство», а не тільки «безкритична вулиця»).

Як видно, для «опозиції» нічого не значить рішення сесії УНРади, так само, як нічого не робить собі вона з рішень та настроїв УНРадівських мас в справі АКВ (Американського Комітету).

2. Каже «Повідомлення», що «створено конституційний парадокс, що меншість УНРади переголосувала більшість».

Пора б опозиції перестати повторювати, що вона має «більшість» за собою. Де ця її більшість? ВО УНРади проти неї; в Президії більшість трьох проти двох голосів опозиції; в УНРаді є сім партій, отже три партії опозиції не становлять «більшості» партій; представники партій в УНРаді ще не мали наради виляти своїм голосуванням, хто має більшість; а УНРадівські маси, за малими винятками, в своїх резолюціях стали на лінії Лівіцького-Багряного, які заступають лінію більшості теперішніх керівників органів УНРади. А голос мас в кінечному висліді завжди є вирішальний.

3. Закідає «Повідомлення» Багряному і Лівіцькому, що вони іменем своїх партій «зірвали підписаній 17. 4. ц. р. договір з УНДО».

В той спосіб опозиція хоче вмовити в читачів, що вже існувала якася угоди,

яка ліквідувала всі спірні питання — і раптом керівники УНРади зірвали цю угоду — без жадної причини. І це неправда, такої угоди не було. Було домовлення з УНДО в деяких питаннях, але не в усіх. Щоб сесію забезпечити перед всіма несподіваними, мусило б бути домовлення в усіх важливих пунктах, так щоб воля народу не була ніким перекреслена на сесії.

4. Каже далі «Повідомлення», що сесія «стояла вже під знаком міжпартийного замирення і коаліційної співпраці. Така співпраця унеможливила б, очевидно, знову продовжувати ненормальний стан. стан персональної диктатури двох осіб в органах Державного Центру» (підкреслення наше). — М. В.).

Цими словами опозиція нехочачи зрадила свої наміри і сподівання на майбутнє. Во немає ніякої «персональної диктатури двох осіб» в органах Державного Центру. Таке очорнення вже було раніше в статтях і заявах опозиції. Закид цей нічим не обґрунтованій ані в статтях, ані в заявах, і в цьому останньому «повідомленні» нічим не підтверджений, ні одним фактом, ні одним документом. Народ мав би повірити на голе твердження тим, які нічого собі не роблять ані з постанов сесії, ані з рішення народу, а самі хочуть диктувати цьому народові, щоб він за їхнім прикладом, під тиском АКВ, зриксся пропаганди за незалежність України, а почав агітацію за плебісцит (досі ніхто з опозиції не відмежувався безглуздою теорією плебісциту, проголошеною членом соціалістичної фракції І. Луциштіним).

Державний Центр під керівництвом Лівіцького й Багряного, згідно з волею народу, зірвав зв'язок з єдинонедільнимським болотом, не допустив, щоб УНРада стала зборищем людей «без пуття чисті», «гряззо Москви» — і це імена цих двох осіб будуть записані золотими літерами в історії української ембрії.

Тільки тому, що це сталося проти волі опозиції, вона закидає тим двом керівникам УНРади «диктатуру», і договір з УНДО мав «унеможливити» цю «диктатуру», себто мав унеможливити дальшу боротьбу проти непередрішенності та малоросійства, що їх ширить АКВ.

«ФУНДАМЕНТАЛЬНІ ЗАВДАННЯ»

Є в «повідомленні» й принципово-політична частина (10 рядків на всіх 110).

В. ІВАНИС

Родовід Л. М. Мосенда і його останні листи

(Продовження з

«УВ» ч. 28/1454)

Перший лист я одержав з Інсбруку з 13. IX. 1945 р., писаний машинкою-латинкою, — головне в ньому таке:

»ВШ. і дорогий Василю Миколаєвичу! Пересилаю вже до Вас другого листа (першого я не одержав — автор). Во недавно чув, що в Баварії може буде відкрита висока технічна школа. А серце моє на це затріпалося як...

А тепер порадуйтеся зі мною. Я дістав перед парою дніми листа від своєї половини, що вона й донька здорові й знаходяться в Братиславі (лишили він їх у Празі, — автор). Магдина мама померла. Про умови пише дуже обережно, але видно, що там відповідно зле, як що всі мої знайомі «чехословаки» хотять мене перепросити.

Я тепер в Інсбруці. Можу виїхати до Італії. Напишіть мені, що правдивого є в чутках про техніку й чи мене б там потребували. Передайте мені на Червоний Хрест, де я є заступником голови.

Я з Праги виїхав за днівних і підозрілих умов, а моя дорога була жахлива. Як я залишився живим — не знаю. А потім був страшенно хворий, але тепер уже здоровий.

Про Прагу писала мені трохи Магда, але мало такого, що цікавить Вас. Голова (Стецько, — автор) був на дорозі тяжко ранений і тепер видужує, а тому Мудрий робить дурниці і буде їх далі робити. Обнімаю Вас і чекаю відповіді. Ваш відданий Мосенда Леонід.

Цей перший лист виявив, що Леонід Маркович ще далі цікавиться високою

брюк. Український Червоний Хрест. Аніхстр. 4. Обнімаю Вас, Ваш широ відданний Мосенда Леонід. Р. S. Привіт Селешковік.

На цього листа я скоренсько відповів довше, з'ясовуючи, що з габілітацією затягається, бо проф. С. Комарецький втраче активність, що прихрати до нового легально майже неможливо, бо до Австрії не дають віз. І написав за кубанських козаків, яких «націоналісти», що мали поліцію чи не по всіх таборах, трактують москалями за їхні русизми. При цім «націоналісти» заграють з козацькими, які головною мовою мають московську. Він все зізнав, подільяв мій погляд. Це все було після подорожування з о. д-ром В. Кушніром по багатьох таборах британської й американської зон, де я ознайомився зі становом козаків значно ширше.

На цього листа (3. IV. 1946) несподівано одержав скору (написану 21. IV. 1946) довгу відповідь, з якої промінаю лише незначущі місця. Лист починається з «Христос Воскрес» і т. д. Далі:

...Оце є єдине, де я зможу ділкнутися всіх справ, що Ви порушили в тім листі. Перш за все хочу я рекомендувати Вам пана д-ра Романа Загірного, моого старого знайомого, з яким би Ви могли, і який би також хотів, поговорити з Вами на всі теми, які так цікавлять обох нас, властиво цікавили вже віддавна. (Сплітки п. Загірного мені не довелося, — В. I.). Від нашої останньої зустрічі в Празі, коли Ви говорили з головою (Стецьком, — В. I.), бачу я, що нічого не змінилося в тому напрямку, що Ви тоді договорилися. Вина не Ваша. І це мене страшенно злостить і нервує, бо я знаю Ваше наставлення до тих,

що окрім слів змогли ще організувати й чин... Проти Вас працювалося аргументами, що Ви нібито заявили, що Ви не українець, а кубанець... Хто цо підлоту на Вас видумав — не знаю, але була це, безперечно, дурна й дрібненька людина, яка в наших умовах не має й не розуміє, де Ви можете є мусите бути кубанцем. Я це висвітлив, кому слід і мое висвітлення та Ваше становище знайде зрозуміння та підтримку, бо його рахують зараз єдиним і корисним для нашої справи, там одні — як рахуєте й Ви. Це є той вихідний пункт, з як

Тут говориться, що «фундаментальні завдання» Державного Центру є — «перш за все боронити український народ і бути живим та наглядним протестом проти того, що діється по той бік залишої заслони». А ВО УНРади, читаємо далі, є «органом для змагань на землі за добре ім'я українського народу, за його визволення, за належну йому повагу в міжнародному політичному світі».

Такі, на думку опозиції, фундаментальні завдання УНРади. Щоб не розгнівати російських імперіалістів з АКВ, промовчуються головне фундаментальне завдання — боротьба й агітація за незалежність України, за визволення з-під большевизму російського імперіалізму. Не знає, чи зроблено це свідомо. Бо автори «повідомлення» вже, мабуть, так вивчені обмінати всяку згадку про незалежність України в приязності агентів Керенського в Американському Комітеті (АКВ), що вже механічно про це не згадують навіть тоді, коли вони є самі.

Як в усіх попередніх документах опозиції виправдається проти незалежницького курсу АКВ з різних мотивів (Лучинський: населення України дуже помішане; Довгаль: наймит за політику свого хазяїна не відповідає; соціалістична фракція: шкода надіяється, що уряд США буде будь-коли реалізувати домагання незалежності; УНДО: треба пристосуватися до політики АКВ, бо це, мабуть, є політика американського уряду; СЗСУ: ще не здобуває на самостійну заяву, але передруковує Лучинського УНДО) — так і тепер, напередодні П'ятої сесії УНРади, опозиція в своєму повідомленні, підписаному д-ром Хробаком, Довгалем і Доленком, до фундаментальних завдань Державного Центру УНР не зараховує пропаганду й боротьби за незалежність України. Не тому, що цієї незалежності вся опозиція не хотіла б, а тому, що така лінія АКВ.

І ще має відвагу опозиція твердити в своєму «повідомленні», що Багряний і Лівицький жадають гарантії для дальнішого провадження незалежницької лінії УНРади — з-за «особистих амбіцій»!

ОСОБИСТИ АМБІЦІЇ

Після вирахування в принципово-політичній частині вищезазначених «фундаментальних завдань», каже далі «повідомлення» опозиції, що «сходить з цих позицій лише для проведення в наше тяжке життя особистих амбіцій — не е служінням українській справі».

Коли б, наприклад, на якомусь передвиборчому вічу тоді ще сенатора Кеннеді вирвався хтось з закидом,

Багато пишу. Все літературні речі, які хочу чим скоріше поділінчевати, щоб не залишити по собі незакінченості. Моя життя дома добре й я благословлю свою рішучість, що не взяв їх із собою. Там бодай не голодують. Магда вчиться. Марійка здоровенька. А моя жінка охоча прийти до мене. Лише я думаю, що поки не треба. Думаю, що скоріше я приду до неї. Тут книжкою Вам потрібних немає. Інсбрук не має технічної високої школи й університет слабенький, а бібліотека дрантивенька. Обінімаю Вас. Чекаю на побачення. Вам широ відданий Мосенз.

З цього листа ясно, як всечіно Леонід Маркович цікавиться національними стравами. І як йому болить, що якісь непокликані особи вважають мене не-українцем, а кубанцем, що все життя віддаю укрা�їнській ідеї, не пориваючи найближчих ниток з улюбленою Кубанню, як це природно буковинцеві, галичанів, чи лемкові і т. д. Це то за д-р Р. Загірний, який цікавився розмовою зі мною, на жаль, я не довідався.

Торкаючись ЦПУЕ, Леонід Маркович знову виявляє зацікавлення і дає, мабуть, нестрраведливі, а вже налевно пе-ребільщені деяким особам означення. В такому стані здоров'я він продовжує цікавитися габілітацією на доцента. На мою згадку про відсутність поважної літератури про стан господарства він відповідає, що і в Інсбруці нічого не можна дістати. Натурально, що він турбується і справою родини й аналізує, чи добре зробив, що й залишив. А відвідини енсавадистів його родини підтверджують, що ця організація в «самостійній» Чехо-Словаччині зразу почала діяти, як у Москвіні, хоч це було ще за президента Е. Бенеша.

Що Кеннеді свою політичну лінію і свою кандидатуру на президента США обороняє з особистих амбіцій, то зібраний народ викинув би його за двері з обуренням, що підшивається кандидатів на президента мотиви злочинні, взяті з повітря, нічим не обосновані. А в нас можна безкарно обвинувачувати керівництво УНРади і маси, що це керівництво попирають, в злочині, без жадного слова доказу...

Багряний і Лівицький повинні бути далі в проводі УНРади, не для задоволення їхніх амбіцій, а на те, щоб далі провадити УНРаду по правильній лінії, бо виконати це завдання найкраще можуть ті, що УНРаду на правильній шлях випровадили. І коли б опозиція широко прийняла теперішню лінію ВО і Президії УНРади (вона каже, що в згаданому «договорі» прийняла, але за минулій час, а не на майбутнє!), то вона повинна б стояти за вибором цих двох людей на провідні становища.

А тимчасом якраз проти цих двох осіб звернуті всі затруєні стріли. Лівицький, каже опозиція, такий самий «диктатор» з «особистими амбіціями», як і Багряний. Але вона готова поперти кандидатуру Лівицького на Голову ВО. Для нас зрозуміло чому: раз, що країць Голови ВО опозиція не має, а друге, в той спосіб, усунувши Багряного від керівництва, опозиція сподівається розділити сили, що підприємуть лінію ВО, надвое і «з'їсти» їх поодинці. Ледве чи це вдається.

Проти Багряного ведеться кампанія на всіх фронтах, усіма засобами. Не знайдете таких погромницьких статей, брошур, «судів» проти визначних діячів на еміграції, головно проти Багряного, навіть в середовищах ворожих УНРаді (наприклад, ОУН, гетьманці), як ті, що їх продукують деякі групи в УНРаді (СЗСУ), та поза нею («СВУ»). Не знайдете такого явища в жодній іншій еміграції. Ні однієї серйозної статті, чи брошури, люди з тих груп не написали, з якими можна б серйозно дискутувати; все тільки погромницькі пасквілі. Такі затруєні стріли Багряного досягнути не можуть. Він — одинокий з визначними живучих письменників, якому вдалося вийти з українського гетто на широке міжнародне поле в перекладах на різні мови. Французький переклад його твору «Сад Гетсманський», «Тигролові» на англійську й голландську мови читатимуть в усіх частинах світу, і престиж українського мистецького слова, а разом із тим престиж української нації, ростиє. Багряний стойть на чолі молодої, рухливої партії, що складається майже виключно з найновішої еміграції з Наддніпрянщини і відіграє дуже позитивну роль в

житті еміграції. Що можуть тут вдіяти погромницькі пасквілі? Вони тільки компромітують самих авторів тих пасквілів в очах світу. На жаль, опозиція, хоч, мабуть, не вся схвалює пасквільну кампанію, прилучається до неї з мотивів групових, наміряючи зліквідувати провідну роль Багряного в УНРаді.

СПРАВЖНЯ ПРОБЛЕМА

Не можна спрошувати справи та твердити, що опозиція дала засліਪити себе новими «грамотами», товстими посадами, вигодами і т. п. Справа так просто не стоїть, вона далеко грізіща. Аналогію можемо знайти деінде. Президенти Рузвельт, Трумен і Айзенгауер недооцінювали небезпеки з боку московського большевизму і тільки тому піввісіна Західної Європи, ввесь Китай, половина Кореї, половина Індіо-Китаю опинилися в його сфері. Недавно, 4. липня ц. р., ген. Мекартур, командант цілого азійського фронту під час другої світової війни, командант альянтських військ в Корейській війні (доки Трумен його не усунув, тому що генерал хотів бомбардувати китайські летовища) сказав, що треба було комуністів вигнати з цілої Кореї, тоді становище в Азії було б не таке загрозливе. Отже дaleko не всі американці такі поблажливі до большевиків, через непорозуміння, як згадані президенти (президент Кеннеді ще не виявив ясно свого становища, — це покаже теперішня криза довкола Берліну). Вони не бачили, не розуміли агресивної, кровожерної натури московського комунізму, що у війні чи мирі, у всяких переговорах, на конференціях має тільки одну мету: підкорення вільного світу — а не якусь коекзистенцію з ним.

Подібно й наша опозиція, під різними зовнішніми впливами, недооцінює небезпеки української справи з боку непередішненства (російських імперіалістичних тенденцій) в АКВ («американському комітеті»). Цю небезпеку опозиція звела до нуля і вона «не розуміє», чому ВО робить стільки криків проти пристосуванства, чому так завзято, фанатично обороняє незалежницьку лінію УНРади. Не «розуміє» — і «не вірить», що може бути якесь особисто безкорисне становище з боку Багряного й Лівицького, та в своєму засліпленні робить висновок: вони це роблять з «особистих амбіцій»!

Вільна українська демократична преса — могутній засіб боротьби за права й кращу долю нашого народу. Для цього її треба всіляко підтримувати!

перебування в шпиталі й смерти. Згадування про працю по фаху стало для Леоніда Марковича манією. Письменство він далі ставив на друге місце.

На мою листівку з 3. XII. 1946 він відповів уже 20. XII. так:

«ВШ. і Дорогий Василю Миколаєвичу! Дякую за листівку... Потроху одужую. Збираюся до Швейцарії. Ваші поради нічого не робити добри, але... з чого жити? Мої речі потроху друкуються. За океан збираюся, але не швидко, бо жінка на медицині в Братиславі на 7 семестрі вже. Доїнка здорове. З УТГІ смішна річ і така знайома: боятися конкуренції — нічого робити, тяжко зараз ще й тому, що робити треба. А на моїх т. зв. приятелів не наїкайте дуже. Вони недоуки, але чому ім не хотят помогти вчени? Коли треба було вмиряті, вмирати хотіли. Не бійтесь, всілякі «мудрі й учегі й певні» живуть і далі землю ріжуть. Пригадайте: «живі презирательний Терентій — нет великого Патрока!... А держави здобували лише сержанти. Біда лише, коли вони тими державами хотіли керувати. Не забуваймо Цінціната. Що наші фони вже в Америці, я не дивуюся: хіба паршивий гріш загубиться? Шкода, що не можу поговорити з Вами. Вітайте Селешка. Він Вас краще поінформує про жabo-мішодраківку... Стиску руку й спокійних свят широ бажаю. Ваш відданий Мосенз Леонід.»

Із санаторії в Інсбурзі листування йшло жвавше. Покійний звідтіль провадив листування дуже з багатьма. Стимати його від витрати енергії не було можливо, бо як не листи, то творив щось літературне, частіше прозове. Його обвинувачення проф. С. Комарецького не було слушне, бо той уже не був керівником УТГІ і сам переживав велику моральну кризу, — був у стані розпачу, який довів його до довшого

Ще й ще раз мусимо повторюти, стільки разів, скільки опозиція буде цьому перечити, що небезпека від непередішненства (насправді неділімістства) величезна. Вона двояка: коли УНРада, як інституція, йде на співпрацю з неділімістичним комітетом, то вона перестає бути тим, чим була від початку: мотором боротьби й агітації за незалежність України, за здобуття якнайбільше приятелів для тієї незалежності, перестає бути символом самостійності України, як для емігрантів, так і для батьківщини.

Світ слухає голос радіо «Свобода» і письмових творів АКВ, в яких домагання незалежності України й інших народів немає. І тут міститься друга смертельна небезпека, а саме, що приналежність УНРади, як інституції, до неділімістичного АКВ буде вжита в США приятелями єдиної Росії як доказ, що підмосковські народи не бажають відриватися від Росії. Но, як це вже й інші автори підкresлювали, в США будуть боротьбою між собою дві тенденції: одна прихильна незалежності всіх неволених народів в ССР — і вона схвалила славну резолюцію в Конгресі з домаганням такої незалежності. Друга тенденція — за неділімістю Росією і ця реакція створила та провадить Американський Комітет Визволення по своїй лінії. Цій тенденції (АКВ) хоч гинь, потрібно похвалитися попередникам з боку представників поневолених народів в ССР. Тоді вони мали б з чим ити до авторів і схвалювачів резолюції Конгресу, щоб домагатися відкликання цієї резолюції, бож усі нації в ССР самі, мовляв, не хотути відділюватися.

Опозиція цих небезпек «не бачить», і з нею тут договоритися до кінця щодо майбутності УНР неможливо: Отже щоб забезпечити за УНРадою ведення і на майбутнє незалежницької лінії, ВО та Президія УНРади були примушенні домагатися перенесення сесії УНРади за океан. Всі аргументи з якого-небудь боку, які б вони не були важкі та промовисті, всі вони блідні в протиставленні до одного: забезпечення за УНРадою незалежницької самостійної лінії, унеможливлення всяких несподіванок. Якщо таке забезпечення можна було досягнути в Європі, якщо опозиція готова буде дати всі гарантії проти неміліх несподіванок, то тоді, очевидно, конечно, потреба перенесення сесії до Америки відпаде.

М. ВИНАР

С. РОМАНОВИЧ

Скромний, обдарований, відважний муж

(ПОЛЬСЬКА ПРЕСА ПРО СИМОНА ПЕТЛЮРУ)

...złotowłosy, zdrożony, brodnik Ukrainy.
Юліуш КАДЕН-БАНДРОВСЬКИЙ

В річницю 35-ліття смерти Симона Петлюри польська газета «Гидзень Польські», що видається в Лондоні, в ч. 21(125) за 27. травня ц. р. вмістила досить велику об'єктивну статтю «Симон Петлюра» Віктора Романова-Гловашевського. В центрі сторінки поміщений портрет Головного Отамана, а внизу витяги з книги Ю. Каден-Бандровського «Три виправи», де згадується, з яким великим респектом ставилися польські й українські офіцери до С. В. Петлюри під час польсько-українського походу на Київ.

Автор статті зазначує, що С. Петлюра з молодих років боровся за право свого народу на свободу і до останнього дня свого життя говорив і вірив, що Україна буде вільною і незалежною.

Оцінюючи ситуацію, в якій перебувала Армія УНР перед підписанням Варшавського пакту, В. Романов-Гловашевський пише:

«Восени 1919 р., маючи ще не врегульовані відносини з польською армією, а з півночі, сходу і півдня наступаючі червоні і білогвардійські війська Денікіна, засяг вільної території звуживши до терену Кам'янецької й околиці Чарторію та Любару на Волині. А вже в грудні місяці через тиф і дезерцію частини розбитої української армії (ославленої в додаток у зв'язку з переходом Галицької Армії на бік Денікіна) в кількості 10 000 воїк мусила пробитися в запіллі ворога і розпочати партизанську боротьбу. Частина ж армії, не здібної до маневрового руху в запіллі, перейшла на польську територію.

Сам Петлюра з найближчими співробітниками від'їхав до Варшави, де в той час знаходилася українська дипломатична служба на чолі з Андрієм Лівіцким. Розпочали розмови про спільну військову акцію проти спільногого ворога.

Шле перед тим Кам'янець-Подільський, де була попередня резиденція уряду Петлюри, в зв'язку з відступом українських військ на північ, був зайнятий польськими військами, щоб не допустити туди большевиків чи денікінців.

Десятитисячна українська армія під керівництвом ген. М. Омеляновича-Павленка, блискуче пересовуючись з боїми в запіллі ворога, доходила до Дніпра. Під натиском большевиків, армія Денікіна відступила на південь, а українська Галицька Армія перейшла

до большевиків, сподіваючись при їхній допомозі відібрести «Малопольське Всходнє». (Автор не погоджується, що Галичина є українська земля, а не польська, — С. Р.)

В цій трагічній для України ситуації Петлюра висунув справу заключення польсько-українського союзу. Тайна конвенція була підписана 21. квітня 1920 р. Перша стаття цієї конвенції говорила, що Польща визнає Україну як незалежну державу, як рівно ж визнає уряд на чолі з Петлюрою. 24. квітня була також підписана таємна військова конвенція, яка негайно увійшла в життя.

Далі автор пише, що вже 25. 4. 1920 р. польські й українські війська розпочали наступ на Україну. А 7. травня третя польська армія, разом з 6-ю українського дивізією полк. М. Безруцька, вступила в Київ. В цей час армія під командою ген. Павленка, що провадила боротьбу в запіллі ворога, повернула на Захід і, пробившись через лінію большевиків, сполучилася з відділами армії ген. А. Удовиченка і 6-ю польською армією, що наступали на південному відтинку фронту.

Оцінка ситуації, в якій опинилися українські Армія й Уряд, що її подав п. В. Романов-Гловашевський, під час підписання Варшавської угоди, заслуговує на особливу увагу не лише тому, що це є голос другої сторони, але і тому, що цей період боротьби чомусь українська преса замовчує, як неприємний епізод. Очевидно, треба уникати різного роду викривлень і взасмних обвинувачень. Між тим, це невід'ємна частина нашої історії. Неславного в ній для Уряду УНР і особливо для Симона Петлюри нічого немає. Він своє ім'я аж до кінця свого життя проніс незаплямленням.

Це видно з відозви, яку він вдав до українського народу після підписання пакту. У відозві Головного Отамана говориться, що польський народ в особі голови держави Йозефа Пілсудського і його уряду стали на шлях подання дійсної допомоги Українській Народній Республіці в її боротьбі з московськими большевиками, уможлививши на її території формування відділів української Армії. Ця Армія, разом з польською армією, буде боротися з ворогами Україні на власній території. Після цілковитої перемоги польське військо повер-

правою рукою їх роблять, а лівою ніщать. Борони нас Боже, щоб воїни мали слово в нашій батьківщині! Я волю цілком не вертатися додому, як з ними.

Відносно Америки робляться заходи, щоб туди кілька десятків осіб переїхали. Але що буде? Американці нас потребують, як пес другого хвоста. Але ми потребуємо їх не для себе, як для України.

З Кубані до мене лише по 11 роках обізвалася сестра з Кореновської (станиці, — В. І.); тужить за Україною, за прошує вертватися(!). Але то слова: я її знаю... Мої бабі живі здорово... Пишіть Ваш відданий Мосенць.

У цій картці Леонід Маркович показує своє повне розчарування в націоналістах. При цьому, як націоналіст по вдачі, він увесь загал обвинувачує в нечутті й іншому, навіть склав для журналістів цієї групи «пісню», хоча мусіли ж бути й винятки. Що йому перешкоджало так відверто написати з Австрії, можна лише здогадуватися.

Варта уваги в цій поштівці велика поінформованість. Перебуваючи в санаторії, він цікавився всім, що діялося навколо в українських осередках. З останніх же він, очевидно, найкраще знав Західну Україну, бо шанував Схід, може більше через те, що з ним доводилося стикатися менше. Знав він лише визначніших осіб по Академії з Великої України. Про кубанців дещо знав переважно від мене.

Строба з'ясувати, що сталося, що так гостро написав про своїх недавніх однодумців, десь застряла і більше шести місяців ніякого відгуку. Аж в липні надійшла поштівка з датою 27. VII. 1947, в якій були такі рядки:

«ВШ. і Дорогий Василь Миколаевич!

неться до свого краю. Спільною участю в боротьбі союзних армій, будуть направлені помилки минулого, а стільно пролита кров проти віковічного ворога започаткує нову добу дружніх польсько-українських взаємин.

Дещо інакше звучить польська відозва. Пілсудський у своїй відозві до українського народу повідомив, що польське військо вижене з України окупантами і залишиться на Україні так довго, аж поки уряд УНР не зорганізує відповідної влади і доки на кордонах України не стоятиме озброєна охорона українського народу. Далі додав, що разом з польською армією повертаються на Україну шереги її хоробрих синів під керівництвом Головного Отамана Симона Петлюри.

«Але ні ця спільна доля, — пише автор, — ні разом пролита кров не принесли волі і не повернули Україні незалежності. Після большевицького наступу на Львів і Варшаву і противнаступу з'єднаних військ, а пізніше після заключення мирного договору в Ризі, Петлюра з своїм урядом і військом знову опинився на території Польщі, а Україну загарбали московські больше-

вики, прикриваючись шильдом Української Советської Республіки.»

Неприємний факт separatного договору Польщі з Росією, — автор оминув. Далі Романов-Гловашевський зазначає, що, перебуваючи на еміграції в Парижі, Петлюра випив не одну чашу гіркоти. Проти нього повставали навіть ті, від яких він повинен був сподіватися призначення і допомоги. Тут же наводить лист С. В. Петлюри до ген. М. Удовиченка:

«Ми мали справу з масою, яка не знала чого хоче, і за що буде боротися. Мені здається, що ми боролися за незалежну Україну при частій «невтіральності» самого українського народу; ми, як ті біблійні жди, зрозуміли в тих воєнних терпіннях, чого хочемо і за що боремося...»

Стаття закінчується словами нашого політичного діяча й історика Яна Токаржевського-Карасевича, який пише, що так само як у XVII ст. визвольна боротьба українського народу дісталася називу «Хмельниччина», так зараз називає «Петлюрівщина» охоплює цілий народ з 1917 р. аж до майбутньої перемоги.

С. РОМАНОВИЧ

ЛЯПАС?

(Закінчення з 1-ї сторінки)

було Конгресом США рішуче відхилено. Тоді... Тяжко це уявити, але це факт, стверджений публікацією УККА: тоді ці ліквідатори ненависного закону Конгресу США вдалися безпосередньо до ОН.. Тобто, боронячи Росію перед США, вдалися до вищої інстанції — до ОН.

До кого вони мають там апелювати?..
Хібащо до М. Хрущова.

І напевно це вода на його млин. І ця акція тому дещо смердить п'ятою колонкою в середині демократії. Хіба ж ні? — поборюючи закон США, апелювати проти нього до ОН — на кого можуть бути реальні сподіванки? Припустім, ОН засудять США за таке «втручання у внутрішні справи Росії», як пишуть тії борці й іхні квіслінги, — на чий млин це буде вода? І по якому боці отимаються ці борці?

От що можливе в демократії!

Та цікаве не це. Смімо думати, що навіть в американській демократії наявіть найзайліші московські реакціонери не намілилися б виступати проти законів країни, в якій вони прийняті й живуть. якби їх не підтримував морально і матеріально хтось сильніший.

**Преса нині є наймогутнішою зброєю в боротьбі проти ворога.
Щоб цю зброю стягти, треба її матеріально підтримувати**

Вчора дістав Вашого листа з 19. VII. От тобі й раз: я чекаю відповіді від Вас, а Ви від мене! Я думав, що Вас немає вже в Німеччині, а Ви — що мене немає в Швейцарії... Та я ще тут. Бо дістав дозвіл на стале перебування, а лікуватися потребую далі, бо каверна відкрита ще. Що буде — не знаю. Хто це такий осел, що міг запевнити, ніби я збиралася до ЧСР? Від жінки я знаю, що сталося з багатьма емігрантами, менше винними ще, ніж я. Мій поворот — брехня. За дружину не турбується. Ніхто нікого насильно вивозити не буде. Це мене інформували. Багато та-кож сидить і діє... Відносно Аргентини: там зле не є, це певно, але працювати треба... Дайте мені адресу Коваленка (інженера з Академії, — В. І.). Коваленко є дурд Бока засудили на 2,5 роки за дефрандацію 1,5 мільйони корон. Про суд міг він прочитати в часописах. Але що ж, коли він сам був однім з причин (несвідомих) тієї дефрандації. Я йому напишу все подрібно, щоб не думав, що його обманюють. На нього пані Бока була дуже огорчена, що він її не поміг, коли вона була без грошей. Цікаве, що до Аргентини він за ті ж гроші приїхав.

«ВШ. і Дорогий Василь Миколаевичу! Дякую Вам за Вашого листа з 7. VIII., що його я дістав кілька днів тому. Мені здавалося, що Вам дав можливість Українського Допомогового Комітету у Філідельфії виїхати до США. То ж це на те вони й є. Вони й мені пропонують, коли я виїду. Але коли виїду? I чи взагалі виїду? Так це тяжко про це думати! Тому я радий, що дружини немає при мені й Марійка не бідує. Ви не радите повернутися до Австрії. А куди? Боже прийде кінець перебуванню в санаторії, так чи інакше. Куди тоді? Коваленкові я написав досить гострого листа, хоч і «без упомінання о родителях». То є ще комбінація халатських хитроців з дрібним гохшплерством. Бок безперечно ліпший від нього, бо сам візув жертьвою таких коваленків... А «боротьби» за владу немає чого боятися. То лише поетам до неї не треба встрагати. А боротьба мусить бути, бо інакше всяке барахло, а-ля З. К. позасідає й ніяк його пообутися не можна...»

Я не є високої думки про «івців», але не думаю, що їхнію програмовою ціллю було вказування на тих або інших персон. Це просто наші взагалі «верноподдані», що їх наш побут знає може не менше, ніж австрійський. Що галичанки, прикриваючись шильдом Української Советської Республіки.

Юл. МОВЧАН

З ВІДУСІЛЬ

В КЛІВЛЕНДІ СТВОРЕНО ІНСТИТУТ ДОСЛІДІВ ПРОБЛЕМИ СХІДНОЇ ЄВРОПИ

Визнаючи конечну потребу спеціальних і послідовних студій справ советсько-російської імперії, при університеті ім. Джона Кароля в Клівленді (штат Огайо) створюється спеціальний Інститут дослідів проблем Східної Європи. Ініціатором створення інституту є відомий серед американського наукового світу з своєї невтомної діяльності на користь визволення народів з-під московської окупації український професор Михаїло Пап. Він також став директором новствореного інституту.

Вроцістє (інавгураційне) відкриття інституту відбулося в суботу 24. червня ц. р. під час спеціальної конференції на тему «Основні проблеми советсько-американських відносин». На конференції, яка була відкрита для широкої публіки і частково транслювалася через телевізію, крім проф. М. Папа, активну участь взяли також д-р Едвард О'Коннор — уповноважений американського уряду в справі переміщених осіб, директор комітету в справі дослідів над комуністичною агресією і загальновідомий та великий приятель поневолених Росією народів, зокрема, українського народу; проф. д-р Роман Смаль-Стоцький — голова Наукового Товариства ім. Т. Шевченка; д-р Дінко Томасик — професор соціології Індіанського університету, д-р Франк Гайш — асистент-професор політичних наук університету Джона Кароля; д-р Джордж Пріп (Prpic) — асистент-професор історії вищезгаданого університету, та президент університету о. Г. Е. Дун.

Д-р О'Коннор доповідав про «Політику Сполучених Штатів Америки щодо ССР: якою вона була в минулому, якою вона є тепер і якою вона повинна бути в майбутньому»; проф. Смаль-Стоцький — «Американське банкрутство щодо зрозуміння сути російського комунізму», та проф. Томасик — «Національний комунізм в теорії і практиці». Після доповідей відбулися широкі дискусії на загорянки теми.

Головним завданням новствореного інституту, регулярні праці якого розпочнуться наступної осені з початком навчального року, є збирання та розповсюдження інформації про теорію і практику московського комунізму, висвітлення методів советської колоніальної політики і визнання та популяризація прагнень і бо-

ротби народів за визволення з-під большевицького рабства та здобуття національно-державної незалежності. Передусім, передбачується видання праці на тему історії народів, які тепер перебувають під російсько-комуністичною окупацією, як також підготова вчителів з ділянки теорії і практики советського комунізму. Інститут також буде постачати відповідні матеріали для установ чи приватних осіб, які цікавитимуться проблемами Східної Європи та проблемами советсько-російського комунізму — зокрема.

ТАКОЖ І ЖИДІВ ІСТОРІЯ НІЧОГО НЕ ВЧИТЬ...

Мабуть, кого-кого, але жидів вже мусила б історія до цього часу переконати в тому, що єдиним рятунком для них від цілковитого знищення є створення і зміцнення своєї незалежної самостійної держави. Таку державу, — Ізраїль, — жидівський народ вже справді недавно здобув після довготривалої і героїчної боротьби проти багатократно переважаючих сил арабського світу. Залишається лише питання: чи жиді дійсно зацікавлені в зміцненні своєї молодої держави? Зокрема, у збільшенні її населення, яке складає лише мізерну частину того, що уявляє собою ворожий багатомільйоновий арабський світ?

На жаль, доводиться констатувати, що багато жидів і далі (на свою погибель!) воліє бути мандрівним, «інтернаціональним» народом, воліє сидіти на шії українського та інших народів (а пізніше ще навіть обвинувачувати український народ в «антисемітизм!»). Як повідомляє «Канадіен Джюїс Ньюс» («Канадські жидівські новини») з 5. травня ц. р., статистика міністерства громадянства та іміграції в Оттаві показує, що до Канади в 1960 р. приїхало, як імігранти, 2 964 людей жидівської національності, в тому числі з самого Ізраїлю аж 1 474 особи.

Дивним є і те, що саме 1960 р. прем'єр Ізраїлю Бен-Гуріон робив спеціальні заходи аби якнайбільше жидів з західного світу виємігрували до Ізраїлю. На цьому тлі навіть стався розкол серед сіоністичної організації світового жидівства, в якій змагалося дві течії: одна обстоювала, що центром світового жидівства має бути Ізраїль і тому юному мають підпорядкуватися всі жиді в світі, а друга обстоювала погляд, що світове жидівство повинно не тільки бути незалежним від Ізраїлю, але і що сам Ізраїль повинен підпорядкуватися сіоністичній організації.

До речі сказати, українців-імігантів

ни в цьому перед ведуть — не дивуються, пізнавши іхню інтелігенцію за цих двох років. Я глибоко розочарований моральним рівнем тієї інтелігенції. Все то поповничі й адвокатовичі, діти двох станів, що дуже легко зверодноються до паразитства, до продукції порожніх фраз. Було так і в нас. Але тоді, коли в нас була інтелігенція переважно з селян, то галицькі сини ксьондзів і меценатів. Селяни добре... Читав у бельгійських «Вієтнам», що в Празі далі існує музей, лише просто «український». В дирекції Наріжний Й Добріловський і ще інші. Що та за містіфікація?

У Цюриху є Райхінштайн. Я був написав йому. Прислав мені пару своїх книжок. Одна «Релігіон дес гебільден», друга «Варум вір альтерн». Дуже цікаві. Він є приватний учений. Працює при техніці (але не є професором), мав недавно 65 років. Пітався про Академію. Але я думаю, що користі з нього для нас жадної. Хіба що було б в швидкому часі «корито». Ну, бувайте здорові й пишіть. Стискую руку. Ваш відданий Мосенцз.

У цьому листі знову широке зацікавлення різними справами. При цім до більшості питань він підходить максималістично. Особливо як накочується на західно-українців. Про «поповичів й адвокатовичів» я від нього багаторазово чув і заперечував, що в останні часи і на цих землях училися й селянські діти, була і в них різночинна інтелігенція, яка, властиво, надзвичайно розвивалася в краю кооперації й харчову та легку промисловість. Не поверталися до Австрії я радив, думаючи про Францію, або Єспанію, де не було окупованого режиму й не так тяжко з харчами, та й тепліше, ніж у Тіролі.

приїхало до Канади в 1960 р. аж... 298 осіб.

ШО ТРЕБА, ШОВ В США ДЛЯ ДІВЧИНИ ЗНАЙТИ ПРАЦІО

Як відомо, майже при кожній американській газеті чи журналі існує цілій штат співробітників «всезнайок», які в кожному номері часопису подають по ради і відповіді на які тільки можливо питання з політики, економіки, подружжя і любовних справ — і в тому числі навіть таких, як годувати собак або як пригодитися своєму начальникові. Для самореклами, кожна відповідь та такого «всезнайки» обов'язково ілюструється фотознімкою фізіономії такого «всезнайки».

При газеті «Клівленд Прес» (штат Огайо) також є одна така «мудра подругниця» з далеко не-плебейським ім'ям —

— Беатриці Вінцент, яка спеціалізується головно в ділянці порад для неодружених дівчат. Для ілюстрації, які питання тепер цікавлять дівчат США і, головно, яку відповідь на ці питання дає міс Beatriці, нижче подаємо одно з таких запитань-відповіді, надрукованої в тій газеті за 12. квітня ц. р.

«Я є студенткою інституту хемічного факультету і хотіла б під час літніх вакацій знайти тимчасову працю з цієї ділянки. Шо ви могли б порадити, щоб можна було легше і скорше знайти відповідну роботу?

Відповідь: Поперше, мусите пам'ятати, що цього літа знайти працю буде значно тяжче, ніж то було раніше. Не пишіть, а краще особисто підійті до устави, до якої маєте намір звернутися в справі праці. При тому, обов'язково надійте капелюх на голову, рукавички на руки, панчохи на ноги та черевики на високих обcasах. Надійте також найкращий з ваших костюмів або пальто. Пробуйте виглядати зрівноваженою, але не штучно. Скористайтесь з найкращих ваших манер. Не куріть — навіть у тому випадку, коли запропонують вам цигарку.

При цій нагоді не можу не притгадати такого факту. Коли після настририкації лікарського диплому в 1953 р. я за посередництвом відповідних агенцій підшукував працю, від мене, крім усього іншого, вимагали (і то обов'язково!) також фотознімки. Причина проста: перед тим ніж вирішити, чи прийніти мене на працю, мій майбутній начальник хотів знати, чи сподобається йому мої фізіономія, тобто, чи часом я не маю завеликого (або замалого) носа, насуплених брів, великих губів і т. д. З цього напрошуються логічний висновок, що аби здобути відповідну працю для цього ще не досить закінчити відповідну фахову школу, дістати диплом і т. д., але треба ще мати також «порядну» фізіономію!

На початку вересня я відповів довшим листом, розпитуючи про зачеплені ним справи. На це в тому ж вересні одержав великого листа, дуже роздратованого. На ньому була дата 22. IX. 1947. Він такий:

«ВШ. і Дорогий Василю Миколайовичу! Пару днів тому дістав Вашого листа з 7. IX. 1947. Дякую. А що Ви зачепили так багато тем, та мушу мобілізувати своє немічне перо на давшому епістолю. Отож завідя я взяв, що Вас «заберуть» до Америки: з Українського Допомогового Комітету в Філадельфії писав мені проф. Чубатий (взор працівників, професор галицької теології), що йхній комітет намітив забрати до США визнаних діячів, політиків і т. д. Але... і тут пішли такі «кале», що мене знудило. Між іншими, написав Чубатий, що вони там вступили поділили: 50% на православних і 50% на греко-католиків. Я написав Чубатому гостро-го листа, назавв такі події конфесійним середньовіччям етц. І Чубатий перестав писати...

Ви думаете, що їх цінять англійці? Недавно один англійський професор в США казав на лекції, що українці не мають інтелігенції, не мають визначних людей, що це нація слуг... Мав рацио. Во зустрічався із галицькою інтелігенцією, бачачи, що вони навіть циганам імпонувати не можуть. Нічого не має в ній панського, все рабське, дзуличне, продажне, краваткою прикрашене, рідного батька за доляр продати готове. Тепер я розумію, чому так не любили поляки галичан. Винятки лише підтверджують правильні...

Може читаете українську пресу з Англії? Ганьба! Тепер новим панам лізуть, як колись лізли кожному панові... Я отрічений на цю півграмотну, титуловану.., що з крамарською запобігливістю метушиться, щоб де найдорожче продати кавалюк своєї совісти: «інтерес не знає батька»...

Про мою переписку з Донцівим, коли ще 1943 я був написав йому, що він уже «труп» я розказував Вам ще в Празі. Тепер він труп два рази. Теліга, Липа, Ольжич і тисячі націоналістів загинули по гестапівських тюрмах, лише п. Доктор ще й потовстіли. «Дзвін

Василь ОНУФРІЄНКО

СИМОН ПЕТЛЮРА

(Продовження)

12.

у боях його бачили в дні Арсеналу, З воїнами він був у переднім ряду, Вибиваючи банду советську зухвалу, Захищали державу свою молоду.

Дивувались білці, що вже бачили війни, Ідути у вогонь найтрізніших атак, На лиці його впевнене, мудре, спокійне, Ніби певного успіху різьблений знак.

I приборканій був заколотий червоний, I Петлюрінне ім'я було мілк тими, Хто повіз воїнів на цей бій оборонний, Хто обличчям вогонь зустрічав

i грудьми.

До гір, лісів, найдальших далів Заграли в бурякій імлі Грімкі слова Універсалів — Законів вільної землі.

Дні, що сповнили теплою гордістю серце усяке, Вільно вітер повіяв і вільно дихнулося всім. Наче здійснились віщи, написані долею знаки,

На твоєму шляху, батьківщину, на полі твоїм Українська Республіка! Волею, ділом народу,

I свій прапор, і герб, і свій гімн — і життя молоде!..

Але чуеш: та то ж грізні сурми із півночі й сходу, То сусід уже твій на грабунок кривавий іде.

Знов Батий! Знов Батий, не один, а Батий й Батий, I червоні, і чорні, і білі, ідуть та й ідуть, мов чума.

Знову тягнуться руки до тебе, до вільної шлях, Шо збулася недавно чужого важкого ярма.

Скільки це вже разів? Ці бої загриміли громами, А луна десь звала: там і отам, і отам...

Всі бої, що стоять, мов стовпи верстовії, за нами, Шо вперед із минулого стежку показують нам.

Юнаки і батьки, і діди, уставайте, вставайте, Як у давні роки, на нерівну, на захисну рать.

Нехай ворог тут смерть свою підлу, заслужену знайде, Нехай ляже кістми там, де зайди навіки лежать.

(Далі буде

Листи з Австралії

Під австралійським сонцем

Вас. ОНУФРІЄНКО

Де згода в Сіднеї...

Каже приказка, що курчат рахують восени. Виходячи з цієї мудрості, повідомлення про згоду в нашому університетському середовищі в Сіднеї може здаватися передчасним, вірніше, не саме повідомлення, а віра в те, що добре започатковане діло розвиватиметься в тому дусі, в якому почалося. Мир між близькими людьми, що раптом за щось посперечалися, — річ не тає легка. Я не мастер парадоксів, але думаю, що чим близькі люди, тим тяжче їх помірити, якщо воно за щось посперечуються. На цю думку мене настовхують численні життєві вигадки: сумеречки між рідними, приятелями, партійними групами, церковними організаціями тощо. Нехай психологи шукатимуть пояснення цьому явищеві, бо думаю, що це виключно іхня діяльність, а я повідомлю про те, що в Сіднеїському товаристві сприяння УНРаді знova мир і згода. Не так давно відбулися річні збори. В зборах узяли участь усі ті члени Товариства, що були рожіві гівтори тому відішли від нього. Обрано управу, кажуть деякі люди, одну з найсильніших управ між громадськими організаціями в Сіднеї. Кілька днів тому відбулося перше засідання управи; пройшло воно в згоді, питання було обговорено й вирішено по-діловому, засідання тривало недовго. Словом, по-рано й посіяно добре, тепер лише треба цю згоду плекати та пізніше пожинати з неї плоди...

10. червня в Мельбурні відбувається з'їзд делегатів товариств сприяння УНРаді. Вірлоє мешн, що цей з'їзд також пройде в атмосфері порозуміння між членами товариств сприяння УНРаді, бо ми з Сіднею іхали на з'їзд не лише із пропозицією взятись нарешті за розум, а й з прикладом того, чого можна досагти, поставивши політичний розум вище справ другорядних.

Я був і далі в тієї думки, що всякий централі не зможуть ніколи нічого зробити, коли не буде праці на місцях, у дрібніших і найдрібніших організаційних клітинах. Навіть якщо управа централі буде складатися з чудотворців (а їх між нами немає), а на місцях люди будуть сваритися між собою, або, що, мабуть, ще гірше — по-ведмежому спати в берлогах, — вся праця політичної еміграції зведеться до засідань кількох людей, які будуть сушити голови над тим, що було б, коли було б...

Тому я думаю, що покладати великих надій на те, що крайова управа Товариства буде витягати нагору того воза, до якого мусіли б упрати всі прихильники УНРаді в Австралії, не можна. Я мав часта чи нещастя бути членом

волення були іхньою ціллю! Під цим оглядом наша майбутня керівна верста заповідається дуже сумно: «Вікрав би тридцять карбованців — вік би загинуло...» як у Руданського про того хахла, який би це зробив, бувши царем, Прийдеся, мабуть, «позичати» політиків в Англії (лише не лейбористів) за рекомендацією — «Черчіля». Ну бувайте! Пишіть. Стискую руку. Ваш відданій Мосенцідз. Р. С. За турботи про мене широ дякую.

В цьому листі Леонід Маркович поручив надзвичайно багато тем, висловивши до всіх його ставлення. Останнє він виявляє відверто, гостро критикуючи діючих осіб чи цілих груп. Все то викликалося обставинами, в яких покійний перебував. Він, перебуваючи в санаторії, одержуючи пребагаті інформації, розпоряджав часом все передумати. З своїм талантом він все викладав на папері, не зважаючи на будь-які образи окремих осіб чи цілих груп. Може де в чому через хворобу він переборщував, але все писав широ, як відчував. На все він давав образне порівняння. Режими Муссоліні й Гітлера він засуджував за корупцію, але дуже не любив в лейбористів, під терміном яких треба було розуміти соціалістів всіх етнік. Для різних відносин він підбирав образні характеристики. Загально цілий цей лист цікавий, бо в ньому окремі особи постають живими.

(Далі буде)

Складайте на Пресовий фонд «УВ»!

З НАУКОВИХ КОНФЕРЕНЦІЙ УВАН у США

доповідь п. в. ОДАРЧЕНКА:

„Володимир Винниченко й українська студентська молодь 20-х років“

15. квітня 1961 р. відбулося засідання Комісії для Охорони Спадщини Володимира Винниченка при УВАН у США. На засіданні головував голова Комісії Г. О. Костюк.

П. В. Одарченко, на підставі власних споминів і спостережень, розповів про ставлення української молоді 20-х років до Винниченка, як політичного діяча, письменника та публіциста.

Студенти тих часів шанували Володимира Винниченка, як колишнього первого прем'єр-міністра Української Народної Республіки. Про суперечки між Винниченком та іншими видатними політичними діячами України студенти майже нічого не знали.

Винниченко-письменник був дуже популярний серед тодішньої студентської молоді. Твори Винниченка захоплювали читачів яскравими образами, широким розмахом, сюжетністю, цікавою проблематикою та динамізмом. Деякі драматичні твори Винниченка, як «Базар» та інші, ставилися на сцені місцевими студіями.

доповідь проф. Зіновія Лиська:

„Українська народна пісня. Музикологічні проблеми“

29. квітня 1961 р. відбулося наукове засідання Мистецької Кураторії УВАН у США з доповідю проф. Зіновія Лиська «Українська народна пісня. Музикологічні проблеми».

Доповідач ознайомив авдиторію з своїм готовим у рукописі «Кодексом українських народних мелодій», що включає 11 000 пісень та їх варіантів. Це — поєднаний збірник музично-фольклорних записів, опублікованих за останні 180 років на Україні і поза нею, від часу коли взагалі такі записи почалися і до сьогодні. Ці нотні матеріали з мало доступних і вичерпаных сьогодні видань передлаговані тепер автором і у систематизовані за модерніми науковими вимогами і, якби пощастило видати їх друком, стали б імпозантним показом української народної музичної культури перед світом.

При цьому проф. Лисько обговорив деякі музикологічні проблеми, що виникають при аналізі і навіть при самих записах народних мелодій, та подав історичний огляд того, як ці проблеми розв'язувалися такими дослідниками, як П. Сокальський, П. Бажанський, К. Квітка, Ф. Колесса та інші. Головно йдея про музично-метрический аспект пісень, тобто про їхні тактовий поділ і вартість ног; далі — про транспозицію до зручних тональностей, про користування різними ділкритичними знаками для невиразних фільтров (чвертьтонів), для варіантів, тощо. Найважливішу проблему становить систематизація, порядок чергування пісень у збірниках.

Цю справу започаткував фінляндський музиколог Ільмарі Крон, що порядкував мелодії на підставі музичних форм і каденцій окремих уривків і що видав таким чином на початку ХХ ст. у Гельсінкі кодекс фінляндських народних пісень. Згодом цю систему трохи змодифікував угорський композитор і музиколог Бела Bartok у своїх вильаннях румунських і угорських народних пісень.

З українських учених до цих принципів долучився Ф. Колесса у своїх останніх працях (наприклад, «Українські народні пісні з галицької Лемківщини»), але допустив ще дальші модифікації, згідні з його висновками про структуру українських народних пісень.

Ідею Крона-Бартока-Колесси прийняв для свого кодексу і проф. З. Лисько, проте ще з дальшими відмінами зумовленими особливостями української пісеннності. У нього остаточно мелодії грунтуються за музичними формами, деталізованими до найменших подробиць, а в рамках кожної форми за каденціями головними, а в разі потреби, і побічними. Така система дає ту користь, що автоматично зводить докупи варіантів пісень і взагалі споріднені мелодії, а це уможливлює також досліди над музичною діялектикою.

Доповідач додав до свого кодексу вісім детальних покажчиків (індексів), між ними покажчик в алфавітному порядку пісеньних текстів, що уможливлює знайти потрібну пісню, коли відомі тільки її початкові слова. Інший покажчик точним переліком усіх джерел, звідки зачеркнуто нотні матеріали кодексу. Ще інший подає географічне походження пісень, з точним зазначенням повіту і села. Дальший «Показчик жанрів» грунтует «Колядки», «Чумаки», «Думи» і т. д. «Показчик мелодичний» порядкує детально мелодичні прикмети пісень. «Показчик ритмічний» робить те саме з іхнію ритмічною сторінкою. Врешті з «Показчик музичних форм». Всі ці покажчіків індексів є вже самі собою важливим джерелом для всебічного пізнання народної пісеннності, акрім того, вони значно полегшать працю майбутнім дослідникам і допоможуть їм не згубитися у багатому фонду українських народних мелодій.

Після доповідей відбувається жвавий обмін думок і доповідачеві поставлено ряд запитань. Зокрема виступали: проф. Д. Горніткевич, який головував на засіданні, Д. Гуменя, професора І. Замша, В. Міаковського і О. Музиченко, о. Григорій Павловський і д-р Л. Чикаленко.

Вас. ОНУФРІЄНКО

Н. Н.

Пам'яті Василя В. Заварихина

Мистецьке Стоваришення «КОЗУБ» у Торонто впродовж ділового сезону 1960-1961 рр. кожної п'ятниці відбувало вечори мистецької творчості з цікавими програмами на різні теми.

26. 5. 1961 р. був черговий вечір балетної школи «Аполлон» у Торонто під керівництвом проф. Анни Заварихин і її сина Ярослава Заварихина. Чотирнадцять дівчаток і хлопчиків (4-10-річні) та дві заавансовані студентки балету — Іванка Вітушинська й Оля Семенюк — танцювали і гости «Козубу» милувалися гарним виконанням 10-х різних сольових та групових танців української та іншої тематики.

Напочатку голова «Козубу» Михайло Голинський оголосив присутнім, що цей вечір присвячений пам'яті покійного славного балетмайстра проф. Василя Васильовича Заварихина. Після того була прочитана коротка характеристика спільно пройденого життя і творчости мистецтв Заварихінів.

Говорячи про минулі літа і балетну діяльність проф. Анни Заварихин, неможливо його характеризувати окрім, що той мистецько-творчий шлях життя завжди був нерозлучний з її покійним чоловіком Василем Заварихіним, ім'я якого відоме всім столицям і мистецьким центрам світу. Знавці, що хоч частинно ознайомлені з великим документальним архівом мистецтв Заварихінів, висловлюються так:

«Дивний і чудесний шлях життя Василя й Анни Заварихінів. Це наче кінофільмова стрічка різноманітних картинах, несподіваних, блискучих, незвичайних, а проте наскрізь реальних по-дій. Невгнута воля, ясно визначена мета, безперебійна, послідовна праця виповняли зміст життя наших мистецтв».

Проф. Анна Заварихин 1915 р. закінчила державну балетну школу в Петербурзі, а її сл. п. чоловік Василь Васильович набував знання у таких учителів балетного мистецтва, як А. Дункан, Б. Мордкіна, М. Фокіна і Н. Легата.

Перша світова війна не залишила їхньої родини, у спокої, молодих мистецтв, і втягла їх у вир воєнних подій. В часі революції в Російській імперії наші мистецтви стали у лави протикомунистичних борців і в тих змаганнях брали участь на територіях Донеччини, Кубані та в чорноморських областях України, звідки були змушені виїмігрувати в Туреччину.

Прибувши до Константинополя, після 1921 р., Анна Заварихин стає там примабалеріною в імператорських театрах. У збережених рецензіях про ті часи писалося:

«20-ті і 30-ті роки приносять Василеві й Анні Заварихінім низку невпинних тріомфів. Від театру «Олімпія» в Стамбулі до виступів у Букарешті, Аtenах, Софії, Бейруті, Олександрії, — де їхні балетні композиції і неперевершене їхнє виконання здобувають серця глядачів та стверджують Заварихінів як незрівняніх мистецтв балету».

Після гастролів у Римі й Мілані 1925 р. Василь і Анна Заварихини прибули з власного балетного гуртою у Францію і виступали в паризьких та ліонських операх і в міських театрах Марселя та Бордо.

Репертуар мистецтв Заварихінів був незвичайно багатий і різноманітний. Від античних тем до казкових та романтично екзотичних, від мініяторів, — балетних виступів малі форми до кляничних, — всюди Василь і Анна Заварихіні маніфестирували себе як високі майстри балетного мистецтва, довершено опанувавши техніку всіма жанрами та стилями творчо реалізуючи свої власні задуми.

1929 р. мистецтв Заварихінів відвідали Нью-Йорк і виступали в «Метрополітен» та інших театрах з участю 300 танцюристів. Згодом вони відвідали Буенос-Айрес, Ріо-де-Жанейро, Лімі, двічі відвідали турне по Далекому Сходу, гостюючи в Індії, Індонезії, Китаї, Японії, Новій Зеландії й Австралії.

1937 р. Василь і Анна Заварихіні брали активну участь у підготовці світової виставки в Парижі і в програмі цієї виставки перед масами глядачів з усього світу з величими успіхами виступали з творами власних композицій.

Довголітня діяльність у балетному мистецтві, — крім заслуженої слави й широкого відгоміну у світовій пресі, — придали Василеві й Анні Заварихі-

ним звання професорів танку, звання балетмайстрів і мистецтв хореографії. Ці високі класи академічні звання були визнані Міжнародним союзом танку і затверджені документально дипломами, які дотепер зберігаються у проф. А. Заварихіна.

Балетні композиції професорів Заварихінів, — за визначенням Паризької академії танку, — залишилися зразковими. Підтверджуючим доказом цього є факт, що французькі державні чинники, — міністерство освіти й культури, — відзначили Василя Заварихіна почесним орденом Легіону.

Багато років життя поза межами України, серед чужих, не охолодили наших мистецтв, не відбрали в них теплих чуттів до своєї батьківщини й до краси рідного мистецтва. З-поміж великої кількості балетних композицій, значна частина творів присвячена українській тематиці, як наприклад: «Козацькі діти», «Дніпрові діти», «Ревуха», «Мазепіяд», «Запоріжжя», «Карпатська Україна» й чимало інших творів.

Заслуговує уваги також і костюмарна декоративність виконавців творів, і сценічне декоративне оформлення до вимог дотичної тематики, рівно ж завжди вдалі помисли професорів Заварихінів — і задовільняли знавців та найсуворіших критиків.

В 1954 р. проф. Анна Заварихін із своїм сином балетмайстром Ярославом заснували в Торонто балетну студію «Аполлон», у якій під їхнім керівництвом щорічно навчаються 70-100 учнів.

Про сина-балетмайстра, — всім знаного і всіма в Торонто любленого Славка, — промовляє його сучасна діяльність, про яку похвально вже чимало писали фахівці балетного мистецтва.

Іван ДУБИЛКО

КОНКУРС на проект пам'ятника Т. Шевченкові у Вашингтоні

У зв'язку із сторіччям смерті Тараса Шевченка і 150-ми роковинами його народження, що припадають на 1964 р., Крайовий комітет пам'ятника Шевченкові проголошує конкурс на проект пам'ятника в столиці Америки, Вашингтоні. На рекомендацію мистецької комісії встановляється такі умови конкурсу:

1. Величина цілого пам'ятника: висота цілості не повинна бути більша як 30 стіп (одна стопа, — приблизно 30 сантиметрів). Пам'ятник має зображені постать поета в бронзі на постаменті. Можуть бути додані й інші фігури, тривімрі або в плоскорізбі, однак треба мати на увазі, щоб кошти будови пам'ятника, разом з усіма влаштуваннями, не переходили суми чверть мільйона доларів.

2. Вигляд поета: бажанням широких кіл громадянства є, щоб поет був зображені у своїх молодих роках, до заслання 1847 р. Однак, проєктодавці мають вільну руку робити так, як це вони вважатимуть за потрібне. Постать поета повинна бути більша як оригінальної величини. Найважливіше завдання проєктодавців — знайти відповідну ідею пам'ятника, яка б по-мистецькому зобразила національне й вселюдське значення Шевченка.

3. Оточення пам'ятника: департамент парків у Вашингтоні, якому підлягають усі пам'ятники й який буде отрікуватися також пам'ятником Шевченка, бажає, щоб пам'ятник мав також і ужитково-публичний характер. Для цього майбутній пам'ятник буде вкомпонований в окрему цілість, що може складатися з таких елементів, як тераса із сходами, водограв, клюмби, дерева, лавки тощо. Тому бажано, щоб проєктодавці обдумували свої проекти в порозумінні з архітекторами.

Українознавці ростуть

У суботу 10. 6. 1961 р. о 5-й год. вечора у великій залі Середньої школи українознавства при Українсько-Американському Клубі в Трентоні (штат Нью-Джерсі) відбувся акт переведення учнів в наступні повіси групи за їхніми успіхами; та випуску старших слухачів. На ознаку цього знаменного національного акту, прибула в повному складі педагогічна рада: директор школи Ів. Гуша, проф. І. В. Сенько, проф. Дерев'янко, проф. Ол. Сенько, проф. О. К. Піддубна, проф. о. К. Даниленко-Данилевський, дірігент-музиколог Ігор Кореунський та інші педагоги. Управа батьківського комітету: голова: В. Гаврилко, секретар С. І. Стрибко, скарбник П. Левченко, члени — П. Шепеленко, Й. Фоменко. Управу Українсько-Американського Демократичного Клубу очолив її секретар д-р Т. Сендзік. На випуск прибули гости з Нью-Йорку — редактор «Прометею» М. Дзябленко, старий педагог Марина Данилевська з Філідельфії, інженер-педагог І. Т. Піддубний з Трентону та інші. Тут же поєднані приятели 55 учнів Середньої школи українознавства в Трентоні. А з ними прибули батьки, матері та гості, щоб близче дізнатися за успіхи своїх менших і старших діток.

Педагогічна рада в повному складі покликана на президію зборів, якими керує директор школи Іван Васильович Гуша. Кожний з учителів стисло звітується за свою клясу, подає характеристику стилю роботи, так і самих учнів. У відсotках це визначало, що школу відвідувало, протягом 9-ти місяців, на 95%. Засвоєність дисциплін 75-100%. Поведінка учнів у класі 100%! Майже всі діти до наступних класів переведені з оцінками на «добре». 8-а кляса випускників мала оцінку на «добре» та «відмінно». Це були члени Юного ОДУМУ у віці 16-18 років. Стало ясно, що навчання в школі переводилося за програмою середніх парафіяльних школ укрainознавства УПЦ в США та за програмою аналогічних шкіл УККА.

Основними дисциплінами в старших класах були українська мова, історія України, історія української літератури, географія України, історія Української Православної Церкви, історія українського театру та ще в 8-й класі подавалися додаткові знання: з історії українського війська, геральдики, з історії українського ми-

стоцтва: пісні, музики, танцю; української біоції, антропології, музеїзмознавства, архіварства, бібліотекознавства та новітньої космології.

До цих усіх знань випускна група проявила своє зацікавлення. Випускників було 10. Це є перший випуск українознавців в Америці з нової української еміграції. Педагогічний раді в Трентоні доводилося складати перший текст атестату по українознавству. Крім вручених атестатів, в нагороду ще було піднесено кожному слухачеві твори «Кобзар» Т. Шевченко — скорочено, та епінографічний «Збірник підсвіткових анекдотів», що іх в Україні зібрає і видав пок. педагог Гр. Сенько, що був першим організатором Середньої школи українознавства в Трентоні, та пам'ять якого всі випускники встановили вставанням і хвилиною мовчанки.

При школі українознавства роками функціонувала музично-вокально-хорова студія з танцями, в складі до 30-ти осіб під керівництвом проф. музики Ол. Сенько та артиста-дірігента Ігоря Корсунського. Студія виступала з музично-вокальними концертами: в оселі «Союзівка» під Нью-Йорком, в Аллентавні й Трентоні та інших містах і про успіхи молодого ансамблю в Трентоні писала українська преса: «Свобода», «Українська Вітчизна», «Прометея».

Голова батьківського комітету В. Гаврилко від імені всіх батьків, матерів і родичів вручив під дружні оплески всієї аудиторії трудолюбивим патріотам-педагогам понад десяток запакованих дарунків.

В кінці всіма присутніми на залі стоячи було простівано український національний гімн: «Ще не вмерла Україна».

Тоді для учнів, педагогів і гостей відбулася «чашка чаю» з тістечками, що їх так смачно приготували мами для своїх діток і дорогих гостей. Всі процеси випускного акту з дітьми й педагогами були зафіксовані фотографічно та з дописом спрямовано до англомовної газети в Трентоні.

В розмові з випускною групою виявилось, що вони всі по закінченні «Гай-Скулу» підуть до вищих шкіл, та проідеють своє українознавство. Вони казали:

«Ми знаємо, що зараз в Америці діє наукова фундація по організації при аме-

(Закінчення на 8-й сторінці)

4. **Величина площа:** тому, що дільниця Вашингтону, де проєктується постарати пам'ятник, перебуває тепер у стані перебудови (нові бльоки урядових будинків, нові вулиці та скасування деяких існуючих), форма і величина площи під пам'ятник ще остаточно не вирішенні. Проєктодавці повинні орієнтуватися на розмір площи, що має приблизно 150 стіп довжини з кожного боку, оточеної вулицями і обсадженої високими деревами. Вмонтування пам'ятника у площу буде завданням архітектів.

5. **Величина проектів:** скульптурні проєкти мають бути виконані в скалі-мірі 1:12, орігінальної величини. Проєкти мають бути виготовлені з тривкого матеріалу (гіпс, дерево, пластик тощо). Проєкт має бути поплатинований на колір оригіналу (бронза, камінь).

6. **Додаткові проєкти:** Крім скульптурного проєкту, автори повинні прислати також шкіці, які показували б, як вони уявляють собі оточення пам'ятника. Для цієї мети мають бути долучені шкіці поземного пляну пам'ятника і перспективний рисунок з довідки. Скала рисунків: 1 стопа площи = 1/8 цілі.

7. **Достава проектів:</**

ЦЕ І ТЕ

3 бльонота спостережника

Лондон, п'ятниця 14. липня.

Українська письменниця Софія Парфенович, оповідаючи про побут нашої еміграції в США, мало сказала суттєвого. Якщо автторія часто сміялася (Лондон, 7. липня), то це не було вдоволення з почутих ревеляцій, а стихійний резонанс на досить багате почути гумору прелегентки.

Що перша українська еміграція до США, будучи в більшості заробітчанською, не змогла, в потрібній пропорції, розшарувати себе — про це ми всі знаємо. І зважаючи на об'єктивні й суб'єктивні обставини, в яких опинилися українські пioneri, не висуваємо на їхню адресу ніяких обвинувачень. Навпаки, в еміграційній хроніці громадських і культурних надбань ми шанобливо відзначаємо вклад в духову ділянку перших поселенців. А от коли чуєш, що друга еміграція, яка в європейських портах завзято вимахувала політичним мандатом, теж стає заробітчанською, пессимізм заливає душу.

Д-р Парфенович докладно переповіла, як тяжко ідеалістів встояти проти тиску американського способу життя, які навіть непоправні інтелектуали мусять ставати на доріжку матеріальних перегонів.

Все це ми розуміємо. Проте, наприклад я особисто, не можу повірити, щоб справжній ідеаліст не знайшов норм для компромісу між потребою політичної видайнності й потребою матеріального й громадського виросту. Гуманітарні ділянки в Америці не ціниться, і знання в цій сфері людині допомагають мало. Приоритет мають технологічні фахи і, як сказала гостя, молодь вступає в життя з «машиновою» душою. Асиміляція починає захискувати й контингент, що прибув до США з відразу політичною місією. Не дуже втішна історія.

Правда, політична й культурна еліта не покладають рук, щоб у світі технології створити специфічну колію, по якій молоді українська людина не лише сліпо гналася за доларом, а й уміла іхати, реалізувати певні політичні завдання.

Видавнича діяльність, наприклад, стає жвавішою. Сиріх, «народницьких»

творів видається менше, бо збути їх зовсім неможливо. Натомість все більше назив (і в більшому тиражі) видається з українською клясики, яка останніми роками розходитьсь швидше. Приємно чути.

Щодо самої С. Парфенович, то вона на протязі трьох останніх років написала два прозові твори про домашніх звірят — кота й собаку. Властиво, це дві широкі біографії, в яких герой — звірят — поневірюється так само, як і люди. Як пес, чи кіт реагує на арешт союзами його господаря, як він поводиться, як переживає — це дуже оригінальний задум. Радимо авторці добре виправити стиль і негайно подбати про видання обидвох творів англійською мовою. Я певний, що попит на ці книги буде великий, принаймні, серед англійців.

Вечір був влаштований гуртком ОУЖ. Гостю з Америки автторія представила пані Крушельницьку.

Років дванадцять тому я з цікавістю прочитав довідку про постання пустелі Сагари. Три-чотири тисячі років назад більша частина теперішньої Сагари була хліборобською територією. Сьогодні — це краєвид Місяця, межі якого постійно поширяються на півден. Автор студії (забув прізвище) доказував, що до зміни ґрунтів і клімату спричинилося плем'я бушменів. Бушмені, провадячи кочове життя, із своїми табунами верблюдів (основне джерело поживи) залишалися на посахах, поки була хоч одна травина, докорінно винищуючи дерево для палива. Природний процес затримування екології, отже, не втралізувався. В таких умовах в континентальному кліматі легко наступала корозія землі, яка в миру відступу кочовників на південь, посувалася за ними, умертвлюючи колись родючі ґрунти.

Читако в київській «Літературній газеті» цікаву статтю «Джебог в небезпеці», в моїй уяві поставала паралель з бушменами. Тільки в цьому виглядку бушменам були пустоголові люди з партквитками в кишені. Кидані партією по селах для керівництва й нагляду, але не маючи ніякого поняття про сільське господарство й вимоги природи, вони безжалісно заорювали всі

клаптики землі, вивертаючи ґрунти разом з підкладкою. Таким чином, усунено з полів стійкі трави, висушені землі з волової зайнини, від чого задряхніли лісові смуги, які, до того, ще й нещадно вирубувано для свинарників та корівників. А це, в свою чергу, відбилося на кількості води в степових річках. Багато з них цілковито висохли. Там, де колись були луки й луги, появилися пісковики, які постійно посуваною в степ. Забруднення річок хемічними відпадками заводів і фабрик, які пильно дбають за виконання плянів, але досі палець об палець не вдарили, щоб поставити очищувальні споруди, теж отрує ґрунти, а головне, спричиняє щоденні видовища потоків дохлої риби. Фавна в Україні нещадно й посадистичному винищується «спортив-

ми» (читай: комуністичною буржуазією), а також і автохтонним населенням, яке в цей спосіб компенсує нестачу м'яса. В советських газетах часто знаходимо нотатки про несамовиту кровожадність колгоспників-мисливців. Якщо б хтось із наших ворогів переклав ці нотатки, скажемо, для англійської преси, то ми б ніколи не змили з нашої нації чорного імені.

Автор статті, як і треба було сподіватися, накидався на колгоспників та робітників. Бушмені ж з партквитками «господарюють» далі. Промоція нової Сагари в Україні, отже, не буде зупинена доти, поки природі не буде прятануто співчутливу руку. На такий жест лише спроможний господар. Справжній, дбайливий, пильний господар своєї землі.

О. КЕЙ

УВАН вшановує пам'ять ректора УВУ

В неділю 21. травня відбулося у Вінниці в Українському Народному Домі жалобне засідання УВАН у Канаді, присвячене пам'яті проф. д-р Івана Мірчука, сл. п. ректора УВУ в Мюнхені, що помер 2. травня. Зібрання відкрив д-р М. І. Мандрика.

Присутні вшанували пам'ять спочинутої встановленням з місць і однохвилинною мовчанкою. Потім зачитано листи з висловами співчуття, м. ін. від консула Західної Німеччини д-ра Шумахера, що був добрим приятелем проф. Мірчука.

Головну доповідь про Спочилого виголосив проф. Яр. Рудницький, подаючи біографію проф. Мірчука та характеристи-

зуочи його як науковця-організатора й науковця дослідника. Прелегент підкреслив зокрема його заслуги в діяльності організації й розвитку українських наукових закладів на еміграції, його широкі наукові зв'язки, піклування науковим дорostenком, тощо.

Після цієї доповіді слово мала пані проф. К. Антонович, яка порушила участю проф. І. Мірчука в житті празького наукового центру, а зокрема УВУ.

Сесія закінчилася висловом співчуття всіх присутніх родин Покійного й УВУ. З нагоди цієї сесії відбулася виставка наукових праць проф. І. Мірчука та читання уривків із його праць.

Управа УВАН

Похорони проф. д-ра Івана Мірчука

6. 5. ц. р. в церкві св. Івана Християнства відбулася заупокійна служба Божа та пана хида, яку відправив Іх Екзеленція Апостольський Екзарх Єпископ д-р Платон Корнилік в сослуженні о. генерального вікарія, прелата проф. Петра Голинського, о. канцлера Івана Леськевича та о. д-ра Івана Гриньоха.

Церква була заповнена українським громадянством та представниками всіх українських установ. Баварський урядreprезентував міністерський діригент д-р г. к. УВУ К. Швенд. Було також багато професорів німецького Мюнхенського університету та професорська колегія УВУ на чолі з проф. д-ром Панайком, новообраним ректором УВУ.

О год. 16-й на маленькому, але гарному цвинтарі Гайдгавзен, що лежить недалеко Українського Вільного Університету, відбулися величаві похорони. Похоронним обрядом проводив о. генеральний вікарій проф. П. Голинський в сослуженні о. д-ра І. Гриньоха, шамбеляна о. В. Турковида, о. М. Проскурницького та о. Й. Марторела.

В імені екзархії прощався у зворушилих словах о. прелат П. Голинський; від Української Автокефальної Православної Церкви в імені Митрополита Ніканора склав останній поклон і благословення митр. прот. о. декан П. Дубицький. Від імені УВУ та всіх професорів промовляв проф. д-р Юрій Панайко, підкреслюючи заслуги Покійного для нашої Альма Матер. Проф. д-р Ервін Кошмідер говорив від імені Мюнхенського університету, Баварської академії наук та Товариства Остевропа Кунде; проф. д-р Георг Штадтміллер — директор Остевропа інституту в Мюнхені, від цього ж інституту; від міста Мюнхену та від імені обербургомістра д-ра Фогля — міський радник д-р

На гріб Покійника зложено дуже багато вінків, між іншими був вінок від прем'єра Баварії д-ра Егарда, від федерального міністра д-ра фон Мерката, міністерський діригент д-р г. к. УВУ К. Швенд, проф. д-р А. Цілер — від теологічного факультету Мюнхенського університету; представники різних баварських міністерств та всіх українських установ і організацій у Німеччині.

На гріб Покійника зложено дуже багато вінків, між іншими був вінок від прем'єра Баварії д-ра Егарда, від федерального міністра д-ра фон Мерката, міністерський діригент д-р г. к. УВУ К. Швенд, проф. д-р А. Цілер — від теологічного факультету Мюнхенського університету; представники різних баварських міністерств та всіх українських установ і організацій у Німеччині.

Похорони тривали понад дві години. Співав похоронні пісні церковний хор під керівництвом д-ра М. Філя. Під час похорону без перерви лише дощ, але, не зважаючи на це, учасники не розходилися, складаючи останній поклон незабутньому Покійникові.

Надіслані видання

«Календар-альманах «Мітла» на 1961 р.», В-во Юліана Середяка, Буенос-Айрес, Аргентина.

«Календар-альманах «Українського слова» на 1961 р.», Націоналістичне В-во в Європі — Париж.

Українські Вісти

Тижневик політики, культури і громадського життя

РЕДАГУЮЩА КОЛЯГІЯ

Адреса редакції й адміністрації
У КРАИНСКИ ВІСТИ

13 Neu-Ulm/Donau. Schließfach 32

Місячна передплата «УВ» в Німеччині, включно з пересилкою. коштує 3.50 нм.

Увага!

КАНАДА, АМЕРИКА

Увага!

Головна Управа СУЖЕРО в Канаді організовує

5.-6. серпня ц. р.

ВЕЛИКУ ЗУСТРІЧ учасників і прихильників СУЖЕРО-ДОБРУС-ОДУМУ, прихильників УНРади, — присвячену Шевченківським дням

ПРОГРАМА

Субота 5. серпня:

Велика забава в танцями в залі Сент Мері, на розі вул. Бетерст і Аделейд, початок о год. 7.30 вечора. Забаву організовує Торонтський відділ ОДУМу.

Неділя 6. серпня:

1. Польове Богослуження на фармі Кіїв (25 миль на захід від Торонто по дорозі ч. 5), початок о 10.30 год.
2. Політичне віче, на якому промовлятимуть: Улас Самчук, Семен Підгайний, Микола Приходько, Юрій Булат.
3. Конверт з участю ансамблів бандурістів і ансамблів мандоліністів.
4. Танці для молоді, імпровізовані сіві.

Сердечно запрошуємо всіх прихильників українського демократичного руху.

ГОЛОВНА УПРАВА СУЖЕРО

ОБ'ЄДНАННЯ ДЕМОКРАТИЧНОЇ УКРАЇНСЬКОЇ МОЛОДІ

Подаемо до загального відома всього українського громадянства Америки й Канади, що 2. й 3. вересня ц. р. року в оселі Українського Робітничого Союзу в Глен Спей, Нью-Йорк

відбудеться:

11-й З'їзд ОДУМу в США ТА ВЕЛИКА ЗУСТРІЧ ОДУМу Америки й Канади присвячена сотим роковинам Тараса Шевченка

ПРОГРАМА:

В суботу 2. вересня о 12-й год. дня — початок а'зду. О 9-й год. вечора в великий залі оселі — велика забава з вибором всеодумівської королеви.